

Minister Klimatu i Środowiska

DNGS-WOP.053.2.2024.AK
2952777.12002733.9649854
Warszawa, 12-03-2024

Szanowny Panie,

w związku z Apelem nr 2/2023 Rady Miejskiej Gminy Rawicz z dnia 30 listopada 2023 r. dotyczącym znowelizowanej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - *Prawo geologiczne i górnicze*¹, dalej jako „P.g.g.”, informuję, że dokonano dokładnej analizy zgłoszonych wątpliwości i zastrzeżeń, w następstwie czego przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Odnosząc się do zagadnienia wykorzystywania zlikwidowanych otworów wiertniczych w celu zatłaczania pod ziemię CO₂ i wodoru, pochodzącego z sektorów ciepłownictwa i ogrzewnictwa:

- 1) Nowelizacja P.g.g.² nie wprowadziła nowych przepisów umożliwiających wykorzystywanie **zlikwidowanych otworów wiertniczych** w celu zatłaczania dwutlenku węgla. Takie nowe regulacje prawne zostały wprowadzone do P.g.g. wyłącznie w odniesieniu do rekonstrukcji zlikwidowanych otworów wiertniczych **w celu wykorzystania ciepła Ziemi** (por. art. 85 ust. 4 P.g.g. i art. 161 ust. 3 pkt 5 P.g.g.). Rozwiązanie to zostało wprowadzone, aby w procesie transformacji energetycznej wykorzystać potencjał geotermalny Polski. Możliwość wykorzystania zlikwidowanych otworów wiertniczych w celu prowadzenia działalności w zakresie podziemnego składowania dwutlenku węgla **pozostaje bez związku z ostatnią nowelizacją P.g.g.**
- 2) W przestrzeni publicznej pojawiło się wiele nieprawdziwych informacji dotyczących prowadzenia działalności w zakresie podziemnego składowania dwutlenku węgla (ang. *carbon capture and storage*, w skrócie „CCS”), dlatego do każdej gminy w Polsce została wysłana szczegółowa informacja na temat tego rodzaju działalności³, którą załączam do niniejszego pisma. Przede wszystkim należy podkreślić, że prowadzenie działalności CCS wymaga uzyskania koncesji ministra właściwego ds. środowiska. Taka koncesja nie została wydana, jak również nie został złożony wniosek o jej wydanie. Udzielenie koncesji na przedmiotową działalność wymaga uzgodnienia z wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta w zakresie zgodności z planem miejscowym. Oznacza to, że przepisy przewidują uwzględnienie stanowiska społeczności lokalnej.
- 3) Ponadto kompleks podziemnego składowania CO₂ może zostać zlokalizowany wyłącznie na obszarach wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3

¹ T.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 633, ze zm.

² Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy - *Prawo geologiczne i górnicze* oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 2029).

³ Pismo z 6 grudnia 2023 r., DNGS-WOP.021.6.2023.AK.

września 2014 r. w sprawie obszarów, na których dopuszcza się lokalizowanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla⁴ („Rozporządzenie”). Obecnie wszystkie takie obszary znajdują się **na terenach morskich w wyłącznej strefie ekonomicznej Polski** w wyeksploatowanych złożach węglowodorów. Dopóki Rozporządzenie nie zostanie zmienione, w żadnej gminie w Polsce taka działalność nie może być prowadzona.

- 4) Jeżeli zostanie zainicjowany proces legislacyjny w celu zmiany Rozporządzenia i wyznaczenia nowych obszarów dopuszczalnego podziemnego składowania dwutlenku węgla, każda z zainteresowanych gmin w toku konsultacji publicznych będzie mogła wyrazić swoją opinię w stosunku do zaproponowanych nowych lokalizacji tych kompleksów.
- 5) Ewentualne nowe obszary, w których może być dopuszczone lokalizowanie kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, zostaną wyznaczone po przeprowadzeniu szeregu wysokospecjalistycznych prac i robót geologicznych. Zgodnie z art. 127a ust. 2 P.g.g. kompleks podziemnego składowania dwutlenku węgla może być bowiem zlokalizowany w górotworze wyłącznie w obrębie formacji geologicznych, spełniających zarówno kryteria dotyczące skał zbiornikowych, jak i skał uszczelniających, stanowiących naturalną barierę geologiczną dla ewentualnego wycieku dwutlenku węgla i jego wydostania się poza kompleks podziemnego składowania dwutlenku węgla, jeżeli z charakterystyki i oceny zawartej w zatwierdzonej dokumentacji geologicznej wynika, że formacje te lub ich części są odpowiednie do podziemnego składowania dwutlenku węgla.
- 6) Obawy, że podziemne składowanie dwutlenku wykluczy późniejsze wykorzystanie wód geotermalnych i solanek są nieuzasadnione. Art. 127a ust. 3 P.g.g. określa przypadki, w których zabronione jest podziemne składowanie dwutlenku węgla. Zgodnie z tym przepisem wydobywanie wód termalnych, wód leczniczych oraz solanek wyklucza i nadal będzie wykluczać możliwość prowadzenia działalności w zakresie podziemnego składowania dwutlenku węgla. **Zatem to wykorzystanie wód termalnych i solanek wyklucza podziemne składowanie dwutlenku węgla, a nie odwrotnie.**

Odnosząc się do wpływu regulacji dotyczących ochrony złóż kopalin na prawa właścicieli nieruchomości oraz samorządu terytorialnego:

- 1) Wprowadzone zmiany służą **racjonalizacji podejścia do ochrony złóż kopalin** oraz powinny być wdrożone **z uwzględnieniem uzasadnionych interesów gmin oraz właścicieli nieruchomości**.
- 2) Projekt nowelizacji P.g.g.⁵ uzyskał 30 czerwca 2022 r. **pozytywną opinię Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego („KWRiST”)**. Na wniosek strony samorządowej wprowadzono w ramach postępowania w sprawie uznania złoża kopaliny za złożo strategiczne obowiązek wystąpienia do gminy o **opinię w zakresie projektowanych granic złoża strategicznego oraz sposobu zagospodarowania terenu**, na którym jest położone to złożo, z uwzględnieniem uwarunkowań urbanistycznych, gospodarczych, środowiskowych i kulturowych tego terenu.
- 3) Uzyskanie pozytywnej opinii KWRiST było możliwe, ponieważ stronie samorządowej wykazano, że rozwiązania wprowadzone na podstawie nowelizacji P.g.g. są **korzystniejsze dla gmin i właścicieli nieruchomości niż rozwiązania dotychczasowe**

---

⁴ Dz.U. z 2014 r. poz. 1272.

⁵ Projekt został wpisany do wykazu prac Rady Ministrów pod nr UD280.

oraz dodatkowo wpłyną na zwiększenie pewności prawa oraz bezpieczeństwo inwestowania.

- 4) Aby dokonać właściwej oceny wprowadzonych rozwiązań prawnych, należy zwrócić uwagę na przepisy prawa, jakie obowiązywały przed nowelizacją P.g.g. oraz orzeczenia sądowe. **Ochrona złóż kopalin obowiązuje w Polsce od kilkudziesięciu lat⁶**, stanowiąc ustawowe ograniczenie prawa własności, a **nowelizacja P.g.g. nie zwiększa zakresu tej ochrony**. Ochrona dotyczyła i nadal dotyczy wszystkich złóż kopalin, również złóż objętych prawem własności nieruchomości gruntowej, takich jak złoża piasku czy żwiru.
- 5) Od 2015 r. wydanie decyzji o warunkach zabudowy („decyzja WZ”) wymaga uzgodnienia z właściwym organem administracji geologicznej w zakresie udokumentowanych złóż kopalin. W ramach postępowania administracyjnego organ sprawdza czy projektowana inwestycja nie naruszy ochrony złóż kopalin wynikającej z zatwierdzonej dokumentacji geologicznej. **Oznacza to, że od ponad 8 lat realizacja jakiegokolwiek inwestycji ponad złożem kopaliny wymaga zgody organu odpowiedzialnego za ochronę złóż kopalin** (ministra właściwego ds. środowiska albo marszałka województwa).
- 6) Sposób realizacji zadań z zakresu ochrony złóż kopalin **poddany jest kontroli sądowej** - inwestor może zaskarżyć postanowienie o odmowie uzgodnienia decyzji WZ. Doszło do ukształtowania się jednolitej linii orzeczniczej, zgodnie z którą ochrona złóż kopalin, w szczególności **wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach ponad złożami kopalin, nie narusza art. 31 ust. 3 i art. 64 ust. 3 Konstytucji RP**. Wynika to z tego, że:
  - prawo własności nie ma charakteru absolutnego,
  - ograniczenie prawa własności zostało wprowadzone ustawą i nie narusza istoty prawa własności oraz
  - u podstaw ochrony złóż leży konieczność ochrony zasobów środowiska.Sądy wskazywały na powyższe wielokrotnie, argumentując, że złoża kopalin stanowią nieodnawialny element środowiska naturalnego, który w interesie całego społeczeństwa powinien podlegać szczególnej ochronie oraz że wymaga tego sprawiedliwość międzypokoleniowa⁷.
- 7) Właścicielom nieruchomości **nigdy nie przysługiwało odszkodowanie** wynikające z tego, że nie mogli zabudować nieruchomości znajdujących się ponad złożami kopalin. Rolnikom nie przysługuje odszkodowanie z tego tytułu, że nie mogą gruntów rolnych czy leśnych dowolnie zabudowywać. Skoro zgodnie z art. 140 *Kodeksu cywilnego*⁸ właściciel **w granicach określonych przez ustawy** może korzystać z rzeczy, to ograniczenia wynikające z ustaw powodują, że nie każda nieruchomość może zostać zabudowana.
- 8) W odniesieniu do kwestii wyznaczania złóż, w tym braku konsultacji społecznych, należy podkreślić, że **istnienie złóż kopalin ma charakter obiektywny**, potwierdzony przeprowadzonymi pracami geologicznymi, których wyniki znajdują się w dokumentacji geologicznej złoża. Należy podkreślić, że wytypowanie złóż strategicznych **następuje**

---

⁶ Por. art. 16 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o *ochronie i kształtowaniu środowiska* (Dz.U. z 1980 r. Nr 3, poz. 6, ze zm.) zgodnie z którym złoża kopalin podlegały ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym również kopalin towarzyszących, a organy administracji państwowej w planach zagospodarowania przestrzennego i w decyzjach w sprawie ustalenia lokalizacji oraz miejsca i warunków realizacji inwestycji na terenach, na których znajdują się złoża kopalin, miały obowiązek uwzględnienia aktualnych i przyszłych potrzeby eksploatacji tych złóż. Normy te zostały przeniesione do art. 72 ust. 1 pkt 2 i art. 125 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 54).

⁷ Por. m.in. wyrok NSA z dnia 20 maja 2015 r.

⁸ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.).

spośród udokumentowanych złóż kopalin, które podlegają ochronie⁹. Działania te wymagają posiadania wiadomości specjalnych oraz wiążą się z odpowiedzialnością administracji rządowej za gospodarkę zasobami środowiska naturalnego, w tym złożami kopalin.

- 9) Należy zwrócić uwagę, że na podstawie art. 95 ust. 1 P.g.g. w brzmieniu obowiązującym sprzed wejścia w życie nowelizacji P.g.g., gmina miała obowiązek ujawnienia w studium oraz w planie miejscowym udokumentowanego złoża kopaliny w celu ochrony, zgodnie z treścią dokumentacji geologicznej, w szczególności zgodnie z rozdziałem: *Warunki ochrony złoża kopaliny oraz obszar wymagający ochrony przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża kopaliny*, co wynikało odpowiednio z:
- § 4 ust. 2 pkt 3 lit. I rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2015r. w sprawie dokumentacji geologicznej, z wyłączeniem złoża węglowodorów¹⁰ oraz
  - § 6 ust. 2 pkt 3 lit. I rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2015 r. w sprawie dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej złoża węglowodorów¹¹.
- 10) Skoro ww. rozporządzenia przewidywały określenie w dokumentacji geologicznej, który obszar wymaga ochrony przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża kopaliny, to już na gruncie przepisów obowiązujących od wielu lat, uprawnione i zgodne z Konstytucją RP było wprowadzanie zakazu zabudowy. Potwierdzają to orzeczenia sądowe wydane na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat.
- 11) W 2009 r. Naczelny Sąd Administracyjny potwierdził¹², że dopuszczenie zabudowy mieszkaniowej nad złożem narusza ochronę złóż kopalin. Sąd podkreślił, że **nie można podzielić poglądu, zgodnie z którym obowiązek uwzględnienia udokumentowanego złoża kopaliny w planie miejscowym nie oznacza prawnego obowiązku ukształtowania planu miejscowego w sposób umożliwiający eksploatację złoża kopaliny**. Analogicznie w 2015 r. Naczelny Sąd Administracyjny wskazał¹³, że złoża kopalin wymagają ochrony niezależnie od tego, czy podlegają eksploatacji, gdyż samo istnienie złoża kopaliny generuje obowiązek jej ochrony.
- 12) Złoża nie są wyznaczane na podstawie samowolnej decyzji. Nie istnieje również uzasadnienie merytoryczne, aby gmina albo właściciele nieruchomości w odwołaniu od decyzji mogli kwestionować występowanie oraz znaczenie złoża dla gospodarki i bezpieczeństwa państwa. Nie oznacza to jednak pozbawienia ich praw ani wpływu na zagospodarowanie przestrzenne (ustalenie sposobu dopuszczalnego zagospodarowania terenu). Jest ono realizowane w innych postępowaniach, w których możliwe jest wyważenie różnych interesów publicznych oraz rozważenie, czy jest możliwe uwzględnienie interesu prywatnego. **Są to postępowania prowadzone na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁴**, dalej jako „u.p.z.p.”, tj.
- w procesie uchwalenia aktów planowania przestrzennego oraz
  - w postępowaniach, w których wydawane są decyzje WZ/ decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Konkretyzując, w zakresie aktów planowania przestrzennego, gmina może złożyć skargę do sądu na postanowienie o odmowie uzgodnienia planu ogólnego gminy/ planu miejscowego, a właściciel nieruchomości może zaskarżyć uchwałę gminy dotyczącą planu ogólnego/ planu miejscowego do sądu, jeżeli plan ten naruszałby przysługujące

---

⁹ Na podstawie art. 125 Prawa ochrony środowiska i art. 95 P.g.g.

¹⁰ Dz.U. z 2015 r., poz. 987.

¹¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 968.

¹²

¹³

¹⁴ t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977, ze zm.

mu prawa. W przypadku decyzji WZ, jak wyżej wskazano, w razie odmowy - inwestorowi przysługują skarga do sądu.

- 13) Pomimo że występowanie złóż kopalin stanowi ustawowe ograniczenie prawa własności, to wydanie decyzji o uznaniu złoża kopaliny w całości albo w części za złożo strategiczne **nie powinno doprowadzić do ograniczenia praw właścicieli**, tj. odebrania nabytych praw do zabudowy, wynikających z planu miejscowego albo uzyskanej decyzji o warunkach zabudowy. Dlatego zasadne jest, aby organ gminy w opinii przedkładanej w postępowaniu wskazać na istniejące prawa do zabudowy, wynikające z uchwalonych aktów prawa miejscowego oraz rejestru decyzji. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby w takiej opinii wskazać np. na konieczność wybudowania drogi gminnej.
- 14) Dla porównania - na gruncie przepisów obowiązujących do 27 października 2023 r. - **gmina była pozbawiona możliwości wypowiedzenia się w sprawie ochrony złóż kopalin**. Gmina, nie będąc stroną postępowania w sprawie zatwierdzenia dokumentacji geologicznej złoża, otrzymywała po jego zakończeniu kopię decyzji oraz zobowiązana była do dokonania zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego („studium”) w terminie wynikającym z ustawy¹⁵. Jeżeli gmina nie zrealizowała tego obowiązku, wojewoda zobowiązany był do wydania zarządzenia zastępczego o ujawnieniu złoża kopaliny w studium. Dodatkowo gmina obciążana była kosztami wydania zarządzenia zastępczego. W przypadku gdyby wojewoda nie wydał zarządzenia zastępczego w stosunku do złóż węglowodorów, na wojewodę powinna zostać nałożona kara pieniężna w wysokości 1 000 zł za każdy dzień opóźnienia. W poprzednim stanie prawnym gmina zobowiązana była pokryć koszty zmiany studium i planu miejscowego ze środków własnych (wyjątek dotyczył złóż węglowodorów). Obecnie - w przypadku złóż objętych prawem własności górniczej koszty zmiany aktów pokrywane są przez przedsiębiorcę obowiązkowo, w przypadku pozostałych złóż - fakultatywnie.
- 15) Odnosząc się do kwestii **nakładania kary pieniężnej na gminy**, należy wskazać, że organy gminy zobowiązane są do przestrzegania prawa, w szczególności obowiązku zapewnienia ochrony złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego. Obowiązek ten nie był respektowany przez wiele gmin. Z *Informacji o wynikach kontroli Najwyższej Izby Kontroli Gospodarka złożami strategicznych surowców kopalnych*¹⁶ („Informacja NIK”) przeprowadzonej w 2017 r. m.in. w Ministerstwie Środowiska oraz 19 urzędach gmin wynika, że:
- **organy gmin nie wywiązywały się ze swoich ustawowych obowiązków**, w kluczowych dokumentach planistycznych nie wskazywały kierunków zagospodarowania części złóż, co uniemożliwiało kształtowanie polityki zrównoważonego rozwoju; stwarzało to ryzyko utraty możliwości eksploatacji złóż lub znaczne podwyższenie kosztów jej rozpoczęcia, np. ze względu na konieczność likwidacji infrastruktury (str. 7 Informacji NIK),
  - nieprawidłowości w działaniu administracji rządowej i samorządowej spowodowały, że **w praktyce nie funkcjonował system ochrony strategicznych złóż** (str. 7 Informacji NIK),
  - wbrew obowiązkom wynikającym z art. 95 ust. 2 i art. 208 ust. 1 P.g.g. w większości kontrolowanych gmin (13 z 19) wójtowie, burmistrzowie albo prezydenci miast **nie uwzględniali w planowaniu przestrzennym**

¹⁵ 6 miesięcy - węglowodory, 2 lata - pozostałe złoża kopalin.

¹⁶ Kontrola nr KGP.430.020.2017, dostępna pod adresem: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,17178,vp,19744.pdf>.

udokumentowanych złóż kopalin, co dotyczyło 38 złóż kopalin (str. 8 Informacji NIK),

- organy samorządu gminnego wprowadzały nieuzasadnione ograniczenie w studiach oraz planach miejscowych możliwości eksploatacji złóż kopalin, planowanie przestrzenne dotyczące złóż kopalin, prowadzone było bez sporządzania opracowań ekofizjograficznych albo w oparciu o opracowania sporządzone wadliwie (str. 9 Informacji NIK),
- działania organów wykonawczych gmin, dotyczące zagospodarowania obszarów występowania złóż kopalin **nie wypełniały wymogu ochrony tych złóż w warunkach zrównoważonego rozwoju gminy, wystąpiły zaniechania obowiązków prawnych w tym zakresie**. Działania te powodowały **wysokie ryzyko niewłaściwej ochrony złóż kopalin** (str. 10 Informacji NIK),
- kluczową kwestią jest wskazanie, które złoża kopalin są strategiczne dla polskiej gospodarki oraz określenie sposobu zabezpieczenia na potrzeby ich eksploatacji (str. 11 Informacji NIK),
- Minister Środowiska został zobowiązany do zapewnienia skutecznego systemu nadzoru nad realizacją przez gminy obowiązków ochrony złóż kopalin oraz monitorowania faktycznego sposobu zagospodarowania złóż kopalin, w tym reagowania w sytuacjach niezgodnego z prawem zagospodarowywania złóż, które może grozić utratą możliwości eksploatacji (str. 11 Informacji NIK);

16) Opisane powyżej poważne naruszenia przepisów przez organy samorządu terytorialnego wskazują, że **norma prawna nakazująca uwzględnienie w procesie planowania przestrzennego obowiązku ochrony złóż kopalin, niezawierająca sankcji, była nieskuteczna**. Dlatego minister właściwy ds. środowiska, będąc zobowiązany do zapewnienia skutecznego nadzoru nad działaniami gmin w obszarze ochrony złóż kopalin, uznał za zasadne wprowadzenie kary pieniężnej za zawinione niedokonania zmiany aktów planowania przestrzennego. Warto jednak zauważyć, że ich wysokość jest znikoma¹⁷ w stosunku do ogromnych strat gospodarczych wynikających z braku dostępności do złoża. W orzecznictwie sądowym za równoznaczne z brakiem fizycznego dostępu do złoża uznaje się brak ekonomicznej opłacalności wydobywania, który może wynikać np. z zabudowania terenów nad złożem. Dlatego, biorąc pod uwagę koszty nabycia terenów zabudowanych albo rozbiórki budynków lub infrastruktury, wysokość kar pieniężnych jest symboliczna - stanowi niewielką część potencjalnych strat gospodarczych. Projektodawca jednak liczy na to, że wprowadzona sankcja zadziała prewencyjnie. Znajduje to odzwierciedlenie w dokumencie *Ocena skutków regulacji*, stanowiącym część procedowanego projektu nowelizacji P.g.g., w którym nie przewidziano żadnych kosztów po stronie samorządu terytorialnego, jak również dochodów budżetu państwa z tytułu kar pieniężnych.

17) Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że w Informacji NIK wskazano na okoliczność **utrąty przez wiele terenów wartości górniczej**, wynikających z zabudowy. Dlatego jednym z założeń nowelizacji P.g.g. było dokonanie **przeglądu/ weryfikacji udokumentowanych złóż kopalin** w celu ustalenia, czy złoża kopalin udokumentowane kilka/ kilkanaście czy kilkadziesiąt lat temu, posiadają wartość górniczą czy też w całości albo części ją utraciły. Minister właściwy ds. środowiska, prowadząc sprawy z zakresu współdziałania w procesie planowania przestrzennego, każdorazowo musi rozstrzygać – ważyć poszczególne interesy prywatne oraz interes publiczny. Należy spojrzeć na opiniowanie przez organy gmin projektów decyzji dotyczącej złóż strategicznych jako

---

¹⁷ odpowiednio 30 tys. zł oraz 120 tys. zł.

możliwość pozyskania informacji o potrzebach społeczności lokalnych. Nie będzie to oznaczało, że każdorazowo zostaną one uwzględnione w całości, tym nie mniej stworzona zostanie płaszczyzna do wypracowania kompromisu, uwzględniającej zarówno potrzebę ochrony złóż kopalin, potrzeby gminy oraz zabezpieczenie praw nabytych właścicieli.

- 18) Należy zwrócić uwagę, że już w części wprowadzającej przepisu art. 94a ust. 5 P.g.g. ustawodawca zastrzegł, że warunkiem uznania złoża kopaliny za złożo strategiczne jest **istnienie dostępu do złoża kopaliny ze względu na stan zagospodarowania terenu**. Tym samym przesądził, że tereny zabudowane albo znajdujące się w trakcie zabudowy nie będą spełniały tego warunku.
- 19) Następnie w art. 94a ust. 6 P.g.g., w celu uwzględnienia interesu społeczności lokalnej, wskazano, że jeżeli w stosunku do części złoża nie jest możliwe zagospodarowanie złoża, w szczególności ze względu na istniejącą zwartą zabudowę, infrastrukturę znajdującą się nad złożem kopaliny lub zakaz prowadzenia działalności w zakresie wydobywania na terenach podlegających szczególnej ochronie, możliwe jest uznanie złoża kopaliny za złożo strategiczne w części. Zastosowana konstrukcja prawna stanowi faktycznie podstawę do zniesienia ochrony z tej części złoża, która utraciła wartość górnictw, tj. umożliwienia wykorzystania jej na inne cele. Dla gminy oznacza to, że teren złoża kopaliny, który nie znajdzie się w granicach części uznanej za złożo strategiczne, może być dowolnie zagospodarowany, w szczególności przeznaczony jako obszar zabudowy uzupełniającej, co będzie miało znaczenie przy opracowaniu projektów planów ogólnych gmin oraz powinno przyspieszyć i ułatwić uzgodnienie tego dokumentu z ministrem właściwym ds. środowiska. Gmina może odnieść dodatkowo korzyści finansowe - wpływy z opłaty planistycznej, wynikającej ze wzrostu wartości nieruchomości po dokonaniu zmian w planie miejscowym.
- 20) Należy podkreślić, że ochrona złóż kopalin nie w każdym przypadku wymaga zmiany aktów planowania przestrzennego, w szczególności wprowadzenia zakazu zabudowy. Dotychczasowa praktyka organu w prowadzeniu spraw związanych ze współdziałaniem w procesie kształtowania ładu przestrzennego uwzględnia okoliczność, że złoża, dla których najbardziej prawdopodobną metodą wydobywania będzie metoda otworowa (np. węglowodory) albo podziemna (np. węgiel kamienny), nie wymagają wprowadzenia zakazu zabudowy ponad złożem kopaliny. Dlatego Minister dotychczas nie sprzeciwiał się przeznaczeniu tych terenów na cele inne niż górnicze, w tym dopuszczał ich zabudowę. Nie istnieją żadne powody do zmiany praktyki organu w ww. zakresie.
- 21) Ponadto podkreślenia wymaga fakt, że przepisy znowelizowanego P.g.g. należy rozpatrywać łącznie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o *zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* - dalej jako „nowelizacja u.p.z.p.”, która weszła w życie z dniem 24 września 2023 r. Nowelizacja u.p.z.p. zakłada m.in. racjonalizację gospodarowania przestrzenią i ograniczenie możliwości wydawania decyzji WZ do strefy uzupełniającej zabudowy, która nie może być większa niż 130% zidentyfikowanych potrzeb. Należy dążyć do tego, aby strefa ta została wyznaczona na terenach, na których nie występują złoża kopalin lub na terenach już częściowo zabudowanych tj. takich które utraciły „wartość górnictw”.
- 22) Przepisy nowelizacji u.p.z.p. przewidują, że minister właściwy ds. środowiska uzgadnia projekty: planu ogólnego gminy oraz planu miejscowego. Oznacza to, że niezależnie od tego, czy w omawianej decyzji o uznaniu złoża kopaliny za złożo strategiczne znajdowałyby się informacje o terenach wymagających zabezpieczenia przed zabudową - organ na etapie uzgodnienia planu będzie mógł odmówić uzgodnienia, jeżeli wyznaczenie strefy uzupełniającej zabudowy będzie naruszało zasadę ochrony złóż

kopalin. Dlatego, aby zwiększyć pewność inwestowania oraz przyspieszyć proces uchwalenia aktów planowania przestrzennego, korzystne jest jak najszybsze przekazanie informacji o terenach wymagających ochrony przed zabudową (zapisy w dokumentacji geologicznej nie są dla wszystkich zrozumiałe i łatwe do zastosowania). Służy to m.in. uniknięciu sytuacji, z którą mieliśmy do czynienia przed nowelizacją P.g.g., że inwestorzy dopiero na etapie uzgodnienia decyzji o warunkach zabudowy dowiadawali się o braku możliwości budowy.

Reasumując, należy wskazać, że aby dokonać właściwej oceny nowelizacji P.g.g., należy uwzględnić przepisy prawa i orzecznictwo – sprzed wejścia jej w życie, jak również przeanalizować całokształt nowych przepisów. **Nowe regulacje w dużo większym stopniu niż poprzednio dają możliwość uwzględnienia interesu społeczności lokalnej oraz zgodnie z założeniem projektodawcy mają doprowadzić do zniesienia ochrony tych obszarów, które utraciły wartość górnictw.**

Przede wszystkim należy jednak podkreślić, że rezygnacja z przepisów wprowadzonych na podstawie nowelizacji P.g.g. nie spowoduje, że zostanie zniesiona ochrona złóż kopalin oraz że właściciele będą mogli dowolnie inwestować na nieruchomości, gdyż byłoby to sprzeczne z przepisami u.p.z.p. oraz ustawą – *Prawo ochrony środowiska*.

Minister Klimatu i Środowiska, działający przy pomocy Głównego Geologa Kraju, podejmie starania w celu wdrożenia nowelizacji P.g.g., w sposób uwzględniający uzasadnione potrzeby samorządu terytorialnego oraz prawa nabyte przez właścicieli, a jednocześnie będzie na bieżąco monitorował funkcjonowanie wprowadzonych zmian. W przypadku gdyby zidentyfikowano potrzebę modyfikacji przepisów, zostanie wszczęte postępowanie legislacyjne, zmierzające do ich wprowadzenia.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Do wiadomości:

1. Biuro Prezesa Rady Ministrów w Kancelarii Prezesa RM.
2. Biuro Kontroli i Audytu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska.

Załącznik:

- pismo z 6.12.2023 r., DNGS-WOP.021.6.2023.AK.